یاڭی اصحاب کهف

ذاکر هادی.

قزانده شرف مطبعه‌سی.

КАЗАНЬ.
Электро-типотрафія Шарафъ
1908 .

باشقرد آووللرندن برنك، بری میکلیشاه وایکنچیسی سفرعلی اسملی یاگا ییتوب کیله طورغـان ایکی یگت بری برلریله بیك دوست اولـوب عمر کیچوره‌لر ایدی. بو ایکی یگت بالا وقتلرندن بیرلی دوست بولوب، هر وقت بر برلرینه قوناقغه یورشوب، صابان طویلـرینه وجیونلرغه‌ده برگه یوروب، خدمت وقتلـرنده هم بر برلرینه یاردم ایـدشوب، چن سرلرینی بر برلرندن یاشرماینچه سویل‌شوب، هـر اشلرینی کیگاشوب قایغو وشادلقلرینیده برگه‌له‌شوب، قسقه‌سی بر طوغان قرداش کبی یاشی‌لر ایدی. میکلیشاه گرایشاه آدلی مؤذن بالاسی اولوب، سفـرعلی ایسه آرصلانعلی آدلی بر طازاغنه طورمشلی بـر ایگنچی اوغلی ایدی. سفـرعلی‌نك یاش یارمغنه کچوك اولان قربانعلی آدلی انیسی‌ده بار ایدی. سفر علی امی بولسه‌ده میکلیشاه بر آزغنـه بلوکای‌رك اولوب، یارم یارتی یازو طانوب نادان قزلرغه خط یـازارلق یازوده صزغالی ایدی. شونـگله برابر ایسـکی حکایت کتابلرندن هم خبـرلی اولوب سیدبطال، دقیانوس، حکایه‌لرینی خلق طکلارلق ایتوب سویلی آلا ایدی.

حکایه‌لر سویله‌وده‌سفرعلی‌ده‌میکلیشاه‌دن کیم دگل، جنلر وپریلر قاراقلر حکایه‌سن سویله‌رگه بیگراکده اوستا اواوب، اوزیده سویله‌گانن بیك اثرله‌نوب قورقنوب چرایلرینی صتوب چاچلری اوره طوروب، بیك قورقنچلی ایتوب سویلدکندن، طـکلاوچیلریده بیك اثرله‌نوب، بر نیچه کونـگاچه تونلرده طشقه چغارغه قورقوب، یوقولرندن‌ده قورقنوب اویانه‌لر ایدی. آنلر هر وقت آول طورمشندن زارلانوب، بو ناچار طورمشدن نیچوك ایتوب قوتولورغه، اوزمزگه یاخشی طورمشنی نیچـوك طابارغه دیوب اوز آرا سویله‌شه‌لر ایدی. آنلر بو فکرده هر ایکاوی بر تیگز

اولوب، آنلرنی دوستلاشدرغان نرسەدە شول آرالـرندە اورطاق اولان فکرلری ایدی. آنلر بو ناچار طورمشدن قوتولور اوچون، اللهغە طابشروب، طوغان اوسکان یرلرندن آیرلوب، اوزلرینە بخت ازلەب قایادە بولسە چیتـکە کیتەرگە، بر مدرسەگە کروب اوقورغە، یا ایسە بایغە کروب خدمت ایتەرگەدە بابورغەدیەبر اویلاب کیسوب قویغان ایدیلر.

آنلر اول فکرنی کوڭللرندن اویلاب یوروسەلردە اشکە چغاره آلماینچە بایتاق عمر اوتکاردیلر؛ سفرعلی اوچ یل قـارالوب پریزوفدن قالدی، میکلیشادە قارالدی؛ میکلیشاغە یگرمی ایکی یاش طواوب، سفرعلیگە یگرمی بیش یاش بولدی. آنلرنڭ فکرلرینە قارشو کیلە طورغان نرسەلردە کوب، بو اشکە آتا آنالریدە راضی توگل، آتالرندن باشقە بیلیت آلودە آور بولاچق، بردە آقچەسز چغوب کیتـودە اوڭغایسز، آقچە طابودە یڭل اش دگل ایدی. هرنە اولسەدە آنلر توکل قیلوب، بارچە قارشو کیلە طورغان نرسەلردن کوز یومـوب، صابان طوی وقتلـرندە جیاولەبکنە کیتەرگە اویلادیلر؛ جیاو کیتەرگە اوڭغایلیـراق وقت دیوب بـو وقتنی صایلادیلر. بر کون کیچ حاضرلەنوب، ایرتەگە کیتەرگە دیە جیونوب، یولغە آلاچق نرسەلرینی توینلەب، کیچ بلەسفرعلیلردەقوندیلر، آتالرینەدە: بز ایرتە طوروب بر آولغە صابان طویینە کیتەمز، دیە ایتوب قویدیلر.

بر وقتدە آول خلقی بارچەسی یوقـودە، اورام طب طن، لاچدر اوچدر کوشەگان، پوش، پوش ش ش! بوشناغان، صیر طاوشندن باشقە طاوش یوق، سیراك گنە هوادە اوتـوب باروچی کییك قازلرنڭ «قیغاق قیغاق» دیگان طاوشلری ایشتلوب قویا ایدی. شول وقتدە، بزنڭ بخت ازلەوچی یکتلرمزدە قوللرینە توینچکلرینی طوتوب، بیشمت اوستندن کیگان صاری چیکماننڭ چابولرینی جیلبەگەی بیاروب، بیلفر، بیلفر، بیلفر داتوب، طاوشسز طنسزغنە قزو قزو آطلاب، آولدن چغـوب، نوشلك یاغینە کینکان بر یول ایلە بارالر ایدی.

آنلر شول روشدە بایتاق یر کیتدیلر، آنلر برلە قونارغە یوری

طورغان بولونلری، طوغرسینه یتدیلر. بو وقتده طاڭ آتا باشلادی، آولده کورنه، أتچ طاوشلری ایشتله، صابان طورغاییده بر یوقاری بر توبه‌ن اوچوب صایری صایری هواده ایشله ایدی.

بو وقتده آنلر اوزلرینڭ طوغان‌اوسکان یرلرینی، صوقالاب یورگان قرلرینی، آت برله قونارغه یورگان بولونلرینی، اوطون طاشوغان اورمانلرینی کوزلرندن برم برم کیچوروب: شول یرلرده اوتکان عمرلرینی، اشله‌گان اشلرینده ایسکا توشروب کوڭللری نجکه‌روب قاراغاچ هر قایوسی بیك آیانچ کبی کورنه‌لر ایدی. گویا اول نرسه‌لر هر قـایوسی «نیك شولای بزنی قـالدروب کیته‌سز، برگه‌لکدن محروم ایته‌سز، قایتکز! دنیا بارده بر... مونده هم راحت یاشارمز» دیوب ایته‌لر ایدی. آنلرنڭ شول نرسه‌لرگه قـاراغان صاین کوڭللری یومشاب کوزلرندن یاش چقماسه‌ده همان بر برلریله قایغولی سوزلر سویله‌ب آلغه طابا آتلیلر ایدی. قارشولونده‌غی اورمانغه یتکاچ، بر کره طوغـان اوسکان آوللرینه، صو بویلرینه، بولونلرغه، قرلرغه بورلوب قاراب، بر کره ایکسی‌ده بردن «اوف!» دیوب بر اوزون صولش آلوب‌اورمان‌غه کروب یر صولرندن آیرلدیلر؛ فقط آنلر ایله برلکده اولان اورمان گویا آنلرنی‌اوزاتوب بارا ایدی. طاڭ آتوب یاقتی بولدی، صوڭندن بر یرده اوطوروب قاپچقلرنده بولغان نرسه‌لرنی بارلاب، اوڭغایلاب یاڭادن چورناب آرقالرینه آصوب ینه کیتدیلر. اورمـاننی چغوب طاودن توشوب، قویاش چغشندن قویاش باطشینه آغا طورغان صونی آرقلی چغوب بر آولدن اوتوب، صو بوینچه قویاش چغشینه بارا طورغان بر یول ایله همان آلغه طـابا کیتدیلر، یولده‌گی آوللرده هم جوانمادیلر. شول روشده‌ایکی‌یولداش «قایده سن بخت!» دیوب‌همان بارالارده بارالار ایدی. بارا بارا بر وقت آرتلرینه بورلوب قاریلر، آوللری طوغروسنده قالغان اورماننی کوروب، آنڭ ایله‌ده ایسانله‌شوب ینه کیته‌لر ایدی. بر آزدن صوڭ آنڭ ایله‌ده آخرغی کورشولری‌اولوب، اورمان کورنماس

بولدی. بر وقتلا کون اورتاسی یتدی، قـارنلر یده آچدی، آیاقلری طالچقدی، بر آز حال جیوب آشارغه اویلادیلر؛ بر آولغه یاقن یرده قوی کتووی کوردیلر. آولغه کروب یورگانچی کتوچیدن بر آز ایکمك صوراب آشاب آلایق دیوب، کتو یانینه باروب کتوچینی کوردیلر، صو بوینده یشل چیرم اوستنده قایغوسز یاتوب طوره ایدی. کتوچی‌نك یانینه باروب سلام بیرگاچ سیسکانوب یاتقان یرندن طوروب اوطوروب سلاملرینی آلوب، ایسانلك صاولق صوراشقاچ، کتوچیدن ایکمك صورادیلر. کتوچی ۲۳ یـاشلر چاماسنده شاد کوکللی اوینچاق، همده ایرنچك گنه بریگت اولوب، آورخدمتنی سویمی طورغان آدم اولدغندن کتوچیلك قیلا ایدی. اوشبو کتوچیلك خدمتنده‌ایرکلی بولونی سویه؛ ایرنسه یا ایسه آول کشیلرینه آچولانسه چای اورتالرنلا خدمت طاشلاب زاباستاوات‌ایته، یا ایسه حیوانلرنی قرده قالدروب کیته، شونگله برابر، خدمتنی اوزی تـلـب اشلـه‌گانده وقتینه قدر اجتهاد ایته ایدی. شول سببدن آول کشیلری آنك بعضی عیبلرینی‌ده کیچورەلر، صوراغان نرسه‌سینی بیره‌لر، هر اشنده اوز ایرکینه قویالر ایدی.

شوندن‌صوك کتوچی آنلرنی‌صویانینه‌قالدروب، اوت‌یاغوب‌صوقایناتورغه قوشوب اوزی آولغه کیتدی. اوزاقده اوتمادی، یارتی ایکمك، آلتی یمورقا چای شکر آلوب کیلدی‌ده تیز گنه بر کجه‌نی صاوب سوت حاضرله‌دی؛ بر آزدن چـاینکده صو قاینادی، یمورقاده پشدی، یاشل چیرمگه اوطورتوب قوناقلرنی کولدره کولدره صیلادی. قوناقلرنـگده کوکللری آچلوب، قارنلری طویوب، حال جیوب کیته‌رگه حاضرله‌ندیلر. کتوچی آنلردن قایا بارا‌چقلرینی صوراب آنلرده بخت ازله‌ب چقدقلرینی یاشرمانچه طوغری سویله‌دیلر. بونلردن بوسوزنی ایشتکاچ، کتوچی‌ده اوزینك کوبدن شول فکرده اولوب بووقتقه قدر یولداش بولمغانلقدنغنه کیتمه‌ی قالغانلغینی سویله‌ب، اگرده یولداشلقغه قبول ایتسه‌لر برگه یولغه چقاچغینی آنلرغه بلدرگاچ قبول ایتدیلر.

شوندن صونك كتوچی قوبلرینی آولغه قایتاروب، ایه‌لرینه طابشروب، بریارتی ایکمك آلوب «بخت ازله‌وچیلر» گه‌قوشاوب، قاینك بخت! دیه برگه کیتدیلر. کتوچینك صاربای آدلی صاری انی‌ده بار ایدی، کتوچینك آرتندن قالماینچه اولده بارا ایدی؛ قالدرمقچی بولوب، طاش برله بروبده قارادیلر، جلاغان کبی شکشوب ینه آرتلرندن‌ایه‌رهایدی. گویا «سز ازله‌گان‌بخت وسعادتنی برنده ایسته‌رم، سزگله برابر بنده مسعود وبختیار اولور ایدم» دیوب حال تلی ایله ایته ایدی. بزنك بخت ازله‌وچیلرمز اوچ یولداش اولوب، همان قویاش چغش طرفینه بارالر ایدی، دورتنچی یولداشلری صاربایده یولداشلقغه قبول ایتکانلرینی بلگاچ تلینی چغاروب قویروغنی‌سلکوب، یولداشلرینه قاراب قوانا، بر آلغه بر آرتقه توشوب چابا ایدی.

بزنك بخت ازله‌وچیلرمز قویاش چغشینه ایکی کون باردیلر. آوللرغه کروب قونوب چقدیلر جیاو یورودنده طویدیلر، آنلر همان بارالرده بارالر، قایا قدر باراچقلرینی اوزلرینده بیلگوله‌ب بلمیلر ایدی، بو وقتقه قدر آنلرغه کیگاش بیرورلك کشیده طوغری کیلکانی یوق ایدی. بر کون آنلرغه بر قارت کشی قوشاوب برگه بایتاق غنه یرباردی. قارت، آق صقاللی بولسه‌ده اوزی طازاغنه تنلی، باشنده اوچلی بوزك، اوستنده چاپان، بیلینی قزل باشلی سولگو ایله بووب، آیاغینه طارافان آشاغان چیتك کیوب، چیتك اوستندن چاباتا کیونگان ایدی. برصو بویینه ییتکاچ حال جیارغه اوطوردیلر، قارت طهارت آلوب نفل نمازی اوقوب، بر آز شلتر شلتر، تسبیح طارتوب دعا قیلدی. بزنك بخت ازلاوچیلرمزده «بوقارت بوش کشی توگل، حضر توگلمیکان...» دیوب، اوز آراسویله‌شدیلرده‌اوزلرینك باراچق یرلرینی اول قارتدن بیلگوله‌توب آندن عقل صورامقچی بولدیلر.

بر نبت ایله بارچه‌سی قارتنك قارشوسینه باروب، تزله‌ندیلر: آرادن قالمایم دیگان کبی بریا قدن صاربای‌ده اوطوروب قاراب طوردی. آنلرسوزگه

کروشوب «بابای سین قارت کشی، دنیا کورگان کشی بزگه مرحمت ایدوب بر عقل بیرسه‌نه!... بز چیتکه کیتو درتی ایله اوزمزگه بخت ازلەب چقغان آدملرمز. بز قایا بارا‌چقمزنی اویلامایںچه چقدقده کیتدك، بو وقتغه قدر کیکاش ایته‌ردای کشیگه اوچرامادق، بر قالاغه یا ایسه بر زورراق آولغه یتکاچ شونده طوقتاب خدمت طابلسه خدمت ایته‌رمزده آنده طورو مصلحت بولمسه باشقه یرگه کیته‌رمز دیه اویلاغان ایدك. حاضرده هم قایا بارا‌چقمز معلوم توگل، بیك اوزاق بارورغه آقچه‌مزده یوق، بزنڭ اوقورغه‌ده نیتمز یوق توکل، یاش بولماسه‌قده بیك قارتده توگل‌مز، بعضی کشیلر پریزقدن قالغاچده مدرسه‌گه کروب اوقیلر. سز بابای نی ایته‌سز قایوسن مصلحت کوره‌سز؟ بز برەر بایغه کروب خدمت ایته‌یکمی، یا ایسه مدرسه‌گه کروب اوقورغه کروشه‌یکمی؟!» دیدیلر. قارت بر آز اویلاب طورغاندن صوڭ «بالالارم سزنڭ آلای یاخشی نیتکز بار ایکان، شول نیتکزدن قایتماگز! ئلی سز قارتلر توگل، مونه مین حاضرده کروب اوقور ایدم وقت اوتکان ایندی، بالالرم اوقو بیك یاخشی اش، اوقوغان کشی هیچ بر وقتده آچ ویالانغاچ بولمی، دنیاده وآخرتده بختلی بولا. کوره‌سز بیت ملالرنی ایکیشر اوستابیکه برله دنیاسنی تتدروب طوره‌لر. اوقوغان کشی اوشکروب توکروبده طماغن طویدره. مونه مینم أنم صوقر شرفی طاشلی یلغه‌ده ایشان حضرت مدرسه‌سنده طوروب شولایغه رتله‌نوب کیتدی بیت، قرآننی شاولاتاغنه... شاکردلرنی قرائت ایتدره، هر وقت اوزینه صدقه‌ده کره طوره، اوشکورورگه‌ده یوروته‌لر. مونه بزنڭ کورشی آولدن چولاق رحمةالله برله، آقساق حسن‌الدین، آندن صوڭ بوکری احمدی برله صاگنراء عزت شول مدرسه‌ده تتدروب خلفه بولوب یاتالر، سزنڭ کبك طازا صاو کشیگه برده قایغورورغه یارامی. سز ایندی شول نیتکزدن آیرلماگز! شول ایشان حضرت مدرسه‌سینه بارگزده کرگز، ایشان حضرتنڭ فاتحه‌سنی آلساگز کشی بولورسز،

اش بیگرا کده فاتحه‌ده... انه شیر یزدان خلفه حضرتکه کوچر بولوب فاتحه‌سنی آلدیده حاضر اوزی ایشان بولوب مریدلر جیا باشلادی. بزنك کورشی آول ملاسینك اوغلی صابر مخدوم، حضرتنك صوقاسنی صوقالاب، فاتحه‌سنی آلوب ملا بولدی، جونله‌ب یازوده یازا بلمی ایدی، حاضر ایکی اوستابیکه برله دنیاسنی یمرتدروب طوره. اش فاتحه‌ده، فاتحه آلماساك «علم» بولساڭن فایده‌سی بولماس، ابلیس‌ده عالم بولغان. مین اوزمده طاشلی یلغه حضرتکه مرید بولوب فاتحه آلغاندن بیرلی دنیاسینه برده ایسم کتمی، حضرتکه باروب برر جمعه طورام، بای مریدلر آراسنده بر تین‌سز طوق بولام، یولده بارغانده حضرتنك مریدلرینه کرسه‌م قوناق ایتوب، اوستینه صدقه‌ده بیروب بباره‌لر. اوزاقلامای سزدن آیرلورمن، سز قزل طاو بورنینه یتکاچ، بو یولنی طاشلاب تونگه طابا کیتکان بر زور یول ایله کیته‌رسز، شول یول سزنی (طاشلی یلغه)غه ایلتور، بو کون یتّه آلمازسز ایرته‌گه توشکه یته‌رسز. یول اوچون برده راصخود چقماس، ایشان حضرت مدرسه‌سینه بارامز دیسه‌ڭز، کمگه‌گنه کرسه‌ڭزده صیلاب چغارورلر، بو کون شنلی دیگان آولده قونارغه طوغری کیلور؛ آنده حضرتنك مریدی قتلیشاه قارت بار آڭا کروب قونارسز، حضرتدن دعا اوتنورسز، مدرسه‌ده شرفی صوفینی صوراب کرورسز، میندن آڭا سلام‌ایتورسز ...»دیوب آنلرغه‌عقل‌بیردی. بخت‌ازله‌وچیلر، بابایدن‌یاخشی سوزلر ایشتکاچ، رحمت اوقوب طاشلی یلغه مدرسه‌سینه کیته‌رگه قرار بیردیلر. بارا طورغان یوللرندن بر آز بارغاچ، طاشلی یلغه یولینه یتوب، تونگه طابا بوراوب بابای برله ایسانله‌شوب آیرلدیلر. بابای ایتکانچه کیچ‌کنه بر آولغه یتوب، شنلی آولی اولدغینی بلگاچ قتلیشاه قارتنی صوراب، آڭا کروب قوندیلر. ایرته طورغاچ، ینه‌ده تون طرفینه کیتدیلر. بر وقتده قارشولرنده اوستی قاب قارا اورمان برله قابلانمش طاولر کورندی؛ بر آزدن طاولرغه یتوب، اورمان

اچنده‌گی یول برله طاوغه منوب، تیگز یردن بر آز بارغاچ، طاودن توبن طابا توشه باشلادیلر؛ اورمان بتدی آچق‌لق کورندی، آچقلق‌نك‌ده چیگی یراق‌توگل؛ قارشوده قویاش چغشندن، قویاش باطشینه اوزایغان بنه‌ده بیوك اورمانلر کورنوب طوره ایدی. شول قارشوده کورنوب طورغان طاولرنك ایتا گنده، تیره‌ن چوقورلر یارلر اچنده طاشلی یلغه صووی آغا، صونك آرغی یاغنده، تکه‌گه طاولق ایته گنده‌صوبوینچه صوزلوب‌کیتکان، اوچ‌مسجدلی طاشلی یلغه آولی کورنوب طوره؛ قارشوسنده‌غی طاونك اوی زورلغنده طاشلری آول اوستینه یمرلورگه طوره، بعض‌لری یمرلگان‌ده یولده تره‌لوب طوره ایدی. قارشوده‌غی طاو چارتلاب یارلغان کبی، طاونك اورتا یردن توبه‌سندن‌اوك یارلوب توشکان بر تیره‌ن چوقور، طاشلی یلغه آولینی ایکی‌گه بولسه‌ده، قویاش چغشندن باطشینه اوزایغان اوراملر چوقورغه تره‌لوب‌طوقتامایینچه چوقورنك اچینه‌ده اویلر صالنوب ازولماینچه چوقوردن اوتوب کیتکان ایدی. بزنك بخت ازلوچی یکتلرده اوشبو کورنشلرنی کوروب، کوڭللرینه قورقو توشدی. چونکه بزنك سفرعلی‌نك قاراقلر وجنلر حکایه‌سنده‌گی کورنشلرگه بیك طوغری کیله ایدی. بر اویلاغانده آولنك کورنشی سفرعلی‌نك حکایه‌سنده‌گی کورنشلرگه طوغری کیلدگی کبی آدملریده سفرعلی حکایه‌لرنده‌گی آدملردن بیك یراق توگل ایدیلر.

موندەغی آدملرده شول آولده غایتده اوستالق ایله بر معنوی طوزاق قورمشلر، شول طوزاققه آدملر اوز اختیارلری برله کیلوب ئله‌گه‌لرده، طوزاق قوروچیلرنك اسیری وقولی اولوب، اوزلرینك هلاکتلرینی سیزماینچه یوره‌کاری اویوغان کبی یوقوغه بیرلوب اوله‌لر ایدی. بزنك بخت ازله‌وچیلرمزده اوزلرینك اوله‌چك یرلرینه اوز آیاقلری ایله بارالر، شونی اوزلریده احتساس قبل الوقوع دینله‌ن قوة ایله آزغنه سیزه‌لر ایدی، لکن اوزلرینك سیزولرون تعیین قیلوب

بلمیلر ایدی. آنلرنڭ باشلرینه نی کیلسه‌ده تقدیرده شولای یازلغاندر، دیه‌رك هده اشلرنی تقدیردن کوره‌چکلر ایدی.

آنلرده آدم بالاسی دگلمی؟! آدم بالاسی کوب وقتده باشینه کیلگان اشلرنی تقدیردن کوره، تقدیرده شولای یازلغاچ بنده‌نڭ کوره‌ی چاره‌سی یوق!دی بلمیدرکه تقدیرنڭ قلمی آدم اوزی اولوب تقدیرنی یازیب یوروگانن.

بزنڭ بخت ازله‌وچیلر مدرسه‌نی صوراب مدرسه یورتینه کردیلر، بخت چشمه‌سنی کوردیلر. مدرسه، آولنڭ اورتاسنده تیره‌ن چوقورنڭ اچنده بیك اوگغایلی... اورنده ایدی. مدرسه یورتینڭ قویاش چغش طرفی ایله تون طرفی بیوك یارلر ایله، قویاش باطش طرفی طاودن یه‌رلوب توشکان زور طاشلرنڭ آرالرینه باچق اویوب، توشلك طرفی طاو طاشندن اویلگان طاش قویما ایله احاطه ایدلوب، اورتالغنده یورور اوچون قابقاسیده بار ایدی. مدرسه، یورتنڭ اچنده قویاش چغشندن قویاش باطشینه اوزایتوب بیك اوزون وکیڭ ایتوب طاو طاشندن صالنغان ایکی قاتلی اولوب بر قاتی بتونله‌ی یر آستنده دیورلك، فقط یافتی توشه‌ر اوچون یاصالغان، یرگه تره‌لوب طورغان کچکنه تره‌زه‌لری کورنوب طوره ایدی. بزنڭ یگتلرده مدرسه یورتینه کرگاچ، شاگردلردن شرفی صوقرنڭ اورنینی صورادیلر؛ شاگردلرده توبن اویده دیوب، توبن اویگه یول کورسه‌تدیلر. آنلر، توبن توشه طورغان بر باصقچدن قویو کبی یرگه توشوب، بر قارانغی اورنده بولدیلر؛ بولمه ایشکلرینی دابا آلماینچه یوری طورغاچ، سفرعلی‌نڭ آیاغی قویو کبی بر یرگه توشوب کیتدیده آیاقلری چلانوب صوڭ بیك آچی ایس کوتارلدی‌ده آنلر یوتکورشه باشلادیلر؛ بر وقت میگلیشا باغاناغه برلوب کوزینی چغاره یازدی. بر وقتده بر شاگرد ایشکنی آچدی، آنلرده ایشکنی طابوب اچکه کردیلر، شول آراده صاربایده آشخانه‌غه کیتوب، بر سویه‌ك طابوب کیه‌ورگه کروشدی.

آنلرنڭ کرگان بولمه‌لری توبن اوینڭ ایڭ زور بولمه‌سی اولوب، بیك

یافتی بولماسه‌ده کشی‌لــر کورنمس‌الك قارانغیده توگل ایــدی. قربان بیرام وقتلری بولغاناق سببلی بر اوچده صوفیلرنك کیبدرورگه ئلـگان قوی کجه تیریاریده آصلوب طوره ایدی. بو وقتلرده شاکردلرده آز، فقط صوقر صوفیلر، آقساق چولاقلر؛ اونوتاوب قالغان قارت خلفه‌لر، وبعض جایلرگه قالغان شاکردلرگنه طوره‌لر ایدی. آنلر صوقر شرفینی طابوب آغاسینك سلامینی ایتدیلر، صوقر شرفی قوناقلرغه چای‌ده اچردی.

چایدن صــوڭ حضرتکه باردیلر، حضرتنك قولین اوبوب دعاسنی آلدیلر، حضرت آنلرغه بیك آچق چرای کورسه‌توب، اسم - رینی‌قات‌قات صوراب توبان‌اویده زور بولمه‌ده صوفیلر یاننه‌طوروب طورورغه قوشدی؛ آشاو اچو طوغروسنده هم یاردم ایته‌رمن دیوب، آنلرنی جواتــوب یباردی. آنلرده حضرتنك گوزل خلقلی، فقیرلرکه مرحمتلی بر آدم اولوب چن ایشان بولووینه تمام اشانــوب قایتوب کیتدیلر. چونکه آنلرنك بلدکنچه حضرتنك بو گوزل معامله‌سی فقط الله اوچون اولوب، باشقه‌چه بولورغه‌اورن‌یوق... آنلر صدقه‌نیده‌بیك آزغنه بیرگانلر ایدی. آنلر بلمه‌سه‌لرده حضرت اوز اشینی‌اوزی بله؛ بووقتده شاکردلر آز بولغاناق سببلی، بوندای صابان اوگزلری حضرت قاشنده بیك‌قدرلی، هرقایوسنده یور تنکه صدقه کورنوب‌طوره ایدی. چونکه حضرتنك ماکنده بر ملك دیسه‌تینه‌گه یاقن یری اولوب، شول یرده حیوانلر آصراب ایگونده ایکدره‌ایدی. بو اشلرنی اشله‌وچیلر، کوبسی شول میکلیشالر، سفر علی‌لر کبی قاوون جیلکه‌لی شاکردلر، (بیز پلاننی) خدمتچیلر بولا ایدی. بزنك یاکا شاکردلر مدرسه‌که کرولری ایله شاکرد بولوب بیش وقت نمازدن قــالماینچه مسجدکه یورورگه طوتوندیلر. شاکردلردن صوراشوب قایچان سبق باشلارمز ایکان دیوب، شرفی صوقردن صوراغاچ، اولده حاضرده سبق یوقلغینی، برنیچه شاکرد اوزنـدن قرائت ایتدکلرینی سویله‌دی، آنــلرده شرفی صوقردن قرائت ایته‌رگه‌اویلاب طوره‌لر ایدی. عادتچه، آقرنغنه

توبن اویده طوروچی شاکردلر ایله طانشه باشلادیلر؛ زور بولمه‌نڭ براوچنده بر آقساق شاکرد هر وقت حضرتکه بتولر یازا، بر بولمه‌ده برسی هر وقت حضرتنک اوی جماعتینه کاوشلر، چیتکلر توزه‌ته، قسقه‌سی شاکردلرنڭ کوبسی حضرتکه اوزلرینڭ بلگان خدمتلرینی ایته‌لر. برکون توبان‌ده ینه‌ده ایکی کشی قاپاندر قایتوب کیلدیلر، قیافتلی شاکردلرگه‌ده‌اوشامیلر ایدی. بونلرده‌توبن‌اویده‌طوروچی شاکردلردن اولوب، حضرتنڭ خوترنده صابان سوروب، بوکون بر اش بوله‌گنه قایتقانلر ینه‌ده آنده باراچقلر ایدی. بر وقتده بو شاکردلرگه حضرتدن آش کیتوروب، یاکا شاکردلرگه اشارغه قوشدی دیگاچ، بزنڭ یاکا شاکردلرده آنلر ایله برکه آشادیلر؛ برآزدن صوڭ چای شکر کیلوب برگه چایده اچدیلر، شول روشده ایکنچی کونده ایرتـه برله حضرتدن چای شکر ایکمك کیلوب چای اچدیلر، اویله‌دن قایتوغه آش کیلوب ینه آش آشادیلر. بزنڭ بخت ازلوچیلرمزده بخت وسعادتنڭ برنچی باصقچینه باصدق دیوب گمان ایته‌لر، شول روشده آش بایدن‌اولوم خدایدن‌دیگان کبی اولور، هرکون مسجدگه یوروب‌گنه حاضرنی‌آشاب حاضرنی‌اچوب کون اوتکارورمز دیه اویلاب طوره‌لر، ایشان حضرتلرنڭ آشلری بیك قیمتلی اولوب، بیك سیراك شاکردلرگه‌گنه نصیب اولدغنی بلمیلر ایدی. آنلر، بخت وسعادت‌نڭ برنچی باصقچینه باصدق دیه اویـلادقلری کبی یـولداشلری اولان صاربای‌ده اوزنچه مسعود وبختیار ایدی. قربان بیرام وقتلری‌اولدغندن آشخانه‌ده هر وقت قوی سویه‌کلری بولوب طوره، آراده ایت کیسه‌کلریده ئلونه ایدی. بر کون ایرته بله یاکا شاکردلرنی حضرتکه چاقره کیلدیلر، آنلرده قوانشوب صاری چیکمه‌لرینی کیوب حضرت آشقه، یا چایگه چاقرغاندر دیه اویلاب تیزگنه کیتدیلر. حضرت ایسه آنلرغه همه‌سینه خوترغه بارورغه قوشدی؛ اول کون آشاغانلری یوق ایدی، قایسی قوتردن قایتقان شاکردلر ایله اون بیش چاقرم

یراقده اولان قوترغه، صدقه‌دن کرگان اوچ صییر ایله، بیش قوینی
جیاو آلوب کیتدیلر؛ قوتردن قایتقان شاکردلرنڭ برسی «آنڭ بزگه
برات کیراك ایدی» دیگاچ، صاربایینده یانلرینه آلدیلر. بزنڭ بخت
ازله‌وچیلرمز صاو سلامت قوترغه یتدیلر، قویلرنی و صییرلرنی
طابشردیلر، حضرت آنده طوروچی چولاق رحمت‌الله دیگان خلفه‌گه
زاپیسکه یازغان ایدی، اول زاپیسکه‌نی آلوب، یاکا شاکردلرگه
خدمت بیلگوله‌دی. کتوچی تیمربای‌نی قویلر کوته‌رگه: میکلیشا ایله
سفرعلی‌نی صوقاغه تعیین ایله‌دیلر، صاربایینده کلوت یانینه ایلتوب
تیمر چلبر ایله بیله‌دیلر. مونه سعادت قایده!!! بزنڭ بختلی یکتلر
ازله‌گانلرینی طابوب، جای بوینچه کوزگه قدر شول قوترده قالوب،
بایتاق «سبقلر اوقوغاندن» صوڭ قار یاوغاچ، ینه‌قایتوب کهفکه، طاوتیشگینه
توبه‌ن اویگه کروب یابلدیلر. بزنڭ بختلی یکتلر قش کونلرنده‌ده
بعض وقتلرده قوترغه آشلق صوغارغه پچان طاشورغه باروب کیله‌لر
ایدی. آنلر شول مدرسه‌ده توگال اوتوز یل عمر سوردیلر، هیچ
قایا چقمادیلر، همان شول کهف ایله قوتر آراسنده یوروب عمر کیچردیلر.
جای خوترده قش کهفده اولدیلر. اوشبو قدر وقت اچنده
حضرتکه کوب خدمتلر ایتدیلر، کوب فاتحه آلدیلر، مرید اولوب
جیکسز تسبیحلر طارتدیلر، خلفه بولوب کوب شاکردلرنڭ وقتلرینی
بوشقه اوتکاردیلر. آنلر ایڭ اوّل الفبادن باشلاب یازو طانوغانغه
قدر اوقودیلر، بونڭ اوچون آلتی یل کیراك ایدی، عربچه‌گه
توشنورگه، ودین حکملرینی بلورگه دیوب بر اوچ یل چاماسی
وقت اچنده تحفه ایله صعلوکدن ومختصردن کتاب طهارتنی وکتاب
صلوتنی اوتوب چقدیلر، صرف ونحو کتابلری فارسچه اولدغندن
بر آز فارسیچه توشنورگه دیوب بره‌ر یل چاماسی حمدبی‌حد، یك‌حکایت
کبی فارسی کتابلری اوقوب یوردیلر، اوشبو قدرمعلومات اوچون
صرف ایدلمش وقت بارچه‌سی اون یل بولدی، اوشبو معلوماتلر

آراسنده معلومات ابتدائیه‌دن اولان: حساب، درست یازو، کورکام یازو، قصقه‌چه تأریخ اسلام کبی ایك کیرا کلی نرسه‌اردن بر سیده یوق ایدی.

صرفدن باشلاب اوزلرنچه ختم کتب‌که قدر ١٥ یل اوتوب یگرمی بش یل تولدی، سبق ایره‌توب اوقولغان درسلرنی تکرار ایتوب قارت پیش قدم بولغانچی بش یل اوتوب توگال اوتوز یل عمر اوزدی. اوتوز یل کهفده یاتونك ثمره‌سی اولارق، حضرتدن بیوك پراق‌ابر آلوب قایسی دیکتاتور قاضی، قایسی قارت پیش‌قدم.. اولمشلر ایدی. آرالرنده‌ایك‌یاشلری میکلیشاه‌اولوب ٥٢ یاشنده، قالغانلری ایسه ٥٣، ٥٥ یاشلرنده ایدیلر، آراده ایك اجتهاد ایدنلری وهم‌ده قارتراقلری سفرعلی اولوب شول سبب‌دن طبیعتی بوزاوب عصبی اولوب بر آز یوتکره‌ده باشلاغان ایدی. قارت بولغانلق‌دن آکا یولداشلری سفرعلی آغای دیوب ایته‌لر ایدی. شول سببدن سفرعلی آغاینك مدرسه‌دن چغوب بر آولغه ملا بولوب، اویلنوب‌صاف هواده طوروب قارارغه‌ده ایسابی بار ایدی.

بزنك سفرعلی آغای اوزینه حسن ظنلی اوشانچلی بر آدم اولدغندن، تله‌گان آولغه ملا بولورمن تله‌گان یردن قز آلورمن، بو خصوصده آورلق کورمه‌م دیوب اویلی ایدی. شولای بولسه‌ده سفرعلی آغاینك بو فکری بو زمانغه بیك طوغری کیلوب بتمی، بو زمانده سفرعلی کبك‌لرگه خلقنك بیك ایسی کیتمی ایدی. چونکه بو وقتلرده زمانلر اوزگاروب: یاکی رساله‌لر، غزیته و ژورناللر چغوب، اوقو اوقوتولر باشقاروب آوللرده هم مکتبلر ترتیبکه صالنوب. آول کشیلری آچلوب، ملا آلغان وقتلرده‌بیك‌اویلاب‌غنه‌آلالر، قزلرینی‌بیرگان وقتده‌ده بیك آشقمیلر، بیگرا کده قارتلرغه یاش قزلرنی اچقندرمیلر ایدی. بو وقتده دنیا باشقه بر دنیا اولوب، بزنك اصحاب کهفلر اویلاغانچه توگل، بو وقتده زمانلر کوب درجه‌لر آلغه کیتوب بزنك

اصحاب کهف لر ایسه اوتوز یل یوقلاو سبباپی کوب درجه‌لر آرتدا قالغانلر ایدی.
بز نك یا گی اصحاب کهفلرمز، اوتوز یلغنه... یوقلاسه‌لرده ترقی و تغایر زمانینه طوغری کیلو سببلی، ایسکی اصحاب کهف‌نك اوچ یـوز یلینه برابر کیله ایدی. چونکه بزنك اصحاب کهفلرمز نك استاذی اولان ایشان حضرت، ایسکی اصحاب کهف زماننده اولان دقـیانـوس کبی حق‌نی انکار ایتوچی، خلقنی اوزینه طابندروچی، ترتیب واصول دشمانی، ترقی و تغایرگه قارشو کیلو چیلرنك قهرمانی اواوب، اوشبو اصحاب کهفلرنی کهفده حبس ایدوب، اوتوز یل یوقلاتوب خلقدن آرتده قالولرینه سبب اولدی.

بر وقتده بزنك اصحاب کهفلر اوز آرا کیکاشوب حضرت برله‌ده مصلحت‌له‌شوب، سفرعلی آغـاینی سفرگه اوزاتماقچی اولوب، سفرعلی آغای اگرده آولغه باروب یاخشی خبر کیتورسه قالغانلریده سفرعلی آرتندن سفر قیلمقچی بولدیلر. برنیچه کوندن صوك سفرعلی آغاینی آولغه اوزاتوب آرتندن اذان ایتوب قالدیلر.

بر نیچه کونلردن صوك بزنك سفرعلی آغای آولینه قایتوب، انیسی قربانعلی‌نك یورتینی صوراب، آنك یورتینه طوقتادی. سفرعلی آغاینی بر زورغنه گودەلی توگارك جیرن صقاللی، انیسی قربانعلی‌گـه بیك اوخشاغان بر آدم قارشولادی، سفرعلی اول آدمدن سز قربانعلی‌مو؟ دیگاچ، اول، مین قربانعلی‌نك اوغلی مکلیعلی بولامن، دیوب آتاسینه خبر بیرورگه کروب کیتدی، آتاسینه سزنی چال صاقاللی بابایغـه اوشاغان بر کشی چاقره دیگاچ قربانعلی قارت چغوب آغاسی سفرعلی‌نی آتاسینه اوشاتوب طانودی‌ده کورشوب اویگه آلوب کردی. میکلیعلی‌نك ١٢ یاشلی شاهعلی آتدن کچوك سیدعلی، یاکاغنه سویلی باشلاغان میرعلی (میرکه‌ی) آدلی بالالری اولوب آنلر ایسه باباقای کیلگان دیوب آنالری نیره‌سنده بتون چارشاو اچون شاولاتالر ایدی. آنالرین آنلرغه بابالرینی تعریف ایته، اوز بابالرینـه باباقای، قوناق بابالرینه نارت باباقای، یـا ایسه

شاکردباباقای‌ایتوگز دیوب، آنلرغه‌اویره‌ته ایدی. بیگراکده‌کچوك میرگای آناسینك‌ایته‌گینه توتنوب ته‌کرت باباقای، ته‌کرت‌باباقای‌دیوب‌قچقرایدی.

بو آولده قارت امــاملری وفــات اؤلــوب آنك اورنینه بــر گوزل فکرلی امام کیلوب، شول امامنك وبعضی آچق فکرلی سودا گرلرنك اجتهادلری سببلی بر ترتیبلی مکتب ایله بر کتبخانه، وبر جمعیت علمیه اسمنده اولان جمعیتلریده بار ایدی. برنك سفرعلی آغای، آول خلق آنی بیك طانسوقله‌ب، طورغانلردر، مخصوص مجلسلر یاصاب اویدن اویگه آشقه یورتورلر دیوب کوتوب طوره ایدی؛ اچ پوشقاندن مکتب‌لرگه باروب قاراب یوری، آنده هم یم طابمی کتبخانه گه‌ده باروب قــاری، غزیته‌لر اوقوب وبعض یاگا کتابلر قاراسه‌ده کوبسون آکلامی، آکلاسه‌ده همه‌سی آنك فکرینـه خلاف بولغانلقدن کیفی کیتــوب، دنیا بوزلغان، زمان آخر بولغان دیوب قایتوب کیله ایدی. شونك اوستینـه اویده سیدعلی برله میرگای قارت بابای کیله دیــوب قچقرولری ایله یاش قز اویله‌نورگه دیوب قایتقان بزنك یاش یگتنك... بازارینی‌توشروب یباره‌لر ایدی. اولده یتمه‌سه قابقه توبنده‌گی کورشی بالالرینــه قدر قایسی: ملا بابای، قایسی: شاکـرد بابای دیوب یاش یگتنك نامه‌وسینه تییه‌لر عصبیتنی آرتدرالر ایدی. بـر نیچه کون اوتــکاچ جمعیت علمیه ولاچق دیگان سوزنی ایشتوب، بر مجلس چقدی دیوب کوتوب طوره ,یدی؛ بر کون جمعیت‌که دعوت نامه‌لر تاراتلدی، قربانعلی گه‌ده کیلدی، اسفرعلی گه دعوت نامه یوق‌ایدی؛ آنك بیك کیفی کیتدی، ملا کونله‌شوب چاقرتماغان دیه اویلادی. چونکه اول جمعیت علمیه‌نی آشلی صولی داخوتلی ر مجلس دیوب گمان ایته ایدی. جمعیت ایرته ساعت طوغزده آچلدی، ,قربانعلی جمعیت‌که سفرعلی‌نیده قستاب آلوب باردی. جمعیت بر یاش سودا گارنك اویند زالده جیولغان ایدی، قربانعلی ایله سفرعلی‌نی قارشو آلوب یول کورسه‌تدیلر، ایشك آچوب زالغه کردیلر، سفرعلی زالدگی

آدملرنڭ سیکرشوب آیاق اوره طورغانلرینی کوته ایدی، خلـق ایسه بردە اورنلرندن قوزغالمادیلر، امام افندی قوناقغه اورن بیرورگه اشارة ایتکاچ امام یاننـده اورن بیردیلرده سفرعلی‌ده امام یانینه اوطوردی.
همانده سفر علی افندینڭ کوڭلی طولارلق قدر حرمت والتفات بولمادی.
امام افندی بعض اشلر حقنده آیاق اوره طوروب خلقغه قارشو سویله‌دی.
آندن صوڭ بر یاوروپا کیومنك اولان یاش سوداگار طوروب سویله‌دی، بعض سوزلرنده امام افندینڭ سوزینه قارشو کیلدی. آندن صوڭ ینه‌ده صقالسز میوقسز یاشکنه یگتلر اوتکون اوتکون سوزلر سویله‌ب، امام افندینڭ وبعضی قارتلرنڭ سوزلرینه قارشو توشه‌لر ایدی. امام افندیك آنلرغه قارشو یومشاق سوزلر ایله گوزل جوابلر بیره ایدی. بو اشلر بو ایتنشلر بزنڭ سفرعلی آغاینڭ فـکرینه بتونله‌ی خلاف اولوب، امام افندینڭ بر بولدقسز یواش آدم اولدغینه، باشقه‌لرنڭده ادبسزلك‌لرینه حکم ایتوب، عصبیتی آرتوب اوز اوزندن کیفی کیتوب اوطوره ایدی.
بزنڭ سفرعلی آغای ملا اورننده بولسه ایڭ اوّل قایسی یاوروپا کیومنده اولان یاش سوداگارنڭ چاچینه وکیومینه یابشاچق، سین احمق! موژیق! علماغه قارشو کیله‌سڭ، کافر بولدڭ! دیوب، باشقه یاشلرگه‌ده سز ئلی یاشلر، قارتلر سویله‌گاننی طـڭلاب طورورغه تیـوش! دیوب اوزیگنـه سویله‌ب باشقه‌لردن قول قویدروب طوره‌چـق، قارشو سویله‌وچیلرنڭ باشلرینه کفر طایاغی ایله اوراچق ایدی. بر وقتده یاننده گیلرگه وامام افندیگه، سفرعلی آغای بونلر بیك ادبسزلر ایکان دیب ایتسه‌ده، آنڭ سوزینه هیچ کم التفات ایتمه‌دی.
شوندن صوڭ بزنڭ سفرعلی آغاینڭ بیگراکده آچووی کیلوب، یوره‌گی سیکره باشلادی. شونڭ اوستینه بری علمانی تلـگه آلوب سویلی باشلاغان ایدی، اوزینی علمادن صاناوچی سفرعلی آغاینڭ

چدارلغی قالمادی، بتون اعضالری قالتراب، بیزگاك طوتقان کشی کبی بر آغاروب، بر کوگاروب «العلماء ورثة الانبیاء، علمانی سوگو پیغمبرنی سوگو بولا، کافر بولدك! ایمان کیتور!» دیوب، قالتراغان طاوش ایله قچقردی. اول کشی «افنـدم کیفکز کیتمه‌سون، ورثـة الانبیاء آتالورلق علماغه تل تیورودن خدا صاقلاسون! بنم سویله‌گان سوزارم اوزلرینی علما دیوب یوروگان نادانلر حقنده‌در» دیوب جواب بیرگاچ، بزنك سفرعلی آغای بر آزغنه باصلدی. چونکه آنك اعتقادنچه اوتوز یل مدرسه‌ده یاتقان آدم‌ده ورثـة الانبیاء بولماسه تاغی کم بولور! بو سوز گویا آنك حقنده ایتولدی دیه کیفی بر آز توزه‌لدی. بر وقتده ایکشر چنایاق چای بیردیلر، چایدن صوك ینه خلق سویله‌رگه بعضی اشلرنی قارارغه کروشدیلر. سفرعلی آغای مجلسده اوطوره طورغاچ بیك یالقدی، چغوب کیته‌رگه‌ده اویلی ایدی: اول، مجلس آخرنده آش صدقه بولور دیوب کوته ایدی. اش بتدی خلق طارالدی، سفرعلی آغایغه مجلسدن آشامایچه، بر تین صدقه‌ده آلمایچه چغوب کیتو بیك آور بولدی. اچندن «مجلسلرگز قوروسون! آشده صدقه‌ده یوق؛ چاینیده ایکی گنه چنایاق اچردیلر، آی بزنك طاشلی یلغه مجلسلری... سیمز ایت برله مایلی بوطقه، آنك اوستینه بلشده آشاب یباره‌سك، آنك آرتندن صماوارنـك صووی بتکانچه چای اچه‌سك» دیوب سوگه ایدی.

بزنك سفرعلی آغـای مجلسده بیك آچو برله چغوب بـارغانده، باصقچدن توشکانده قزو قاطش آیاغنی اوزونراق آطـلاب، آیاغی بر باصمه‌دن اوتوب ایکنچی باصمه‌غه یتمی، باصقچدن یغلوب، مـا کغایی به‌رلوب ششوب چغا، شونك اوستینه اورامده بالالر کوروب شا گرد بابای کیله دیب آنلر قارشو آلا، اولده آز بولسه قایتوب قابقادن کرووی ایـله میر کای کوروب، شاکرد بابای دیوب قایتا آنـاسینه

قچقره، بوسوزلرده‌بزنك، اویله‌نورگه یوروچی یاش یگت‌نك کیفینه طوقنه ایدی. سفرعلی آغای اویگه قایتوب مجلس حقنه سوز آچوب، انیسی قربانعلی‌گه یامانلاب اوطوردی.

شول روشده بزنك سفرعلی آغای اوز آوللرنده آیدن آرتغراق طوردی، بر ایکی یردن قزده صوراب قارادی، بز قارتقه بیرمیبز، دیه جواب کیلدی، بر ایکی‌آولغه ملا بولورغه‌دیب خبرلشدی: آول خلقی، بزگه یاشراك آدم بولوب، همده مکتبمزنی ترتیب‌که صالوب بالالرمزنی تربیه قیلوراق آدم بولسه ایدی دیه جواب بیردیلر. بزنك سفرعلی آغاینك یاردم ایته‌رلك اش باشنده اولان زمانداشلری یوق: بار قدریسی‌ده کوبسی یاشلر اولوب، فکرده و مسلکده، آگا خلاف ایدیلر. فقط کورشی آوللرنده بر ایسکی فکرلی ملا طوغری کیلوب، بر آگا باروب آنك ایله سرله‌شوب، زماننی وخلقنی سوگوب بر جایلوب راحتله‌نوب اوطوردیلر.

اول‌ملا «مونده حاضرده رەت بتدی؛ قایتوب قدرگنی کیته‌رمه! شوندن‌ایشان حضرت تیره‌سنده کیم خور بولماز‌سن...» دیوب سفرعلی آغایغه ینه‌کهف‌که کیتارگه مصلحت‌بیردی. شوندن‌صوك بزنك سفرعلی آغای اوزافلامی کهفکه قایتوب کیتدی، آنده بارغاچ اوزینك ایده‌شلرینه‌ده آول حاللرینی بیان ایتدی.

حاضر آنده دنیا بوزلغان: ملالر نادان، موژیقلر آزغان، بدعتلر برله دنیا طولغان، آخر زمان علامتلری کورنه باشلاغان، دجال چغارغه‌غنه اش قالغان، مونده بزنی ایشان حضرت دعاسنده خدا صاقلاغان دیوب سویله‌دی. خلق ملالردن برده ادب صاقلامیلر ملالرگه قارشو سویلیلر، آلتمشقه‌ده یتمه‌گان یشکنه آدملرگه قز بیرمیلر، ملا بولا باشلاساك بالالرمزنی اوقوت دیلر، مدرس باشم

برله آنلرنك بالالرینی اوقوتوب اوزمنك درجه‌منی توشراممو!.. دیدی.

سفرعلی آغای اوّلده‌ده بر آز یوتکره ایدی، آولدن باروب کیلگاچ بیگراکده یوتکره باشلاب، بر آیدن صوك وفات اولوب اوله‌نه آلماینچه دنیادن کیتدی. الله تعالی روحینی شادقیلوب اوجماحده یتمش بر خور قزی نصیب ایله‌سون... آمین.

سفرعلی آغاینك باشقه یولداشلری کهفده برنیچه یل قالسه‌لرده آخرده آنلرده سفرعلی آرتندن برم برم سفر قیلدیلر.

سفرعلی آغاینك قسقه‌چه احوالی: سفرعلی آغای دنیانك توچیسنی کورمه‌سه‌ده آچیسنی کوب کوردی، آتاسینك باش بالاسی بولو سببلی، اون ایکی یاشندن یگرمی دورت یاشکه قدر آتاسینه صوقا صوقالاب وباشقه‌چه آور اشلرده کوب اشله‌دی؛ ٢٥ یاشنده آتا آناسندن آیرلوب کهفکه کیتدی، آنده هم حضرتنك قوترنك ایسکی زمان صالداتلری قدر ٢٥ یل خدمة ایتدی. قرق یاشنده آناسی، قرق بیشده چاغنده آتاسی وفات اولوب آتاسز آناسز «یتیم» قالدی. اوتوز بش یاشنده معلومات ابتدائیه‌نی تمام ایتوب، ٥٠ده ختم کتب قیلوب، ٥٥ده قارت پیش قدم؛ هم قاضی بولوب ٥٦ یاشده دنیادن کیتدی.